

Otevřený dopis odborníků a vědeckých společností k údržbě ploch pod elektrovedy

K rukám:

*Ministerstvo životního prostředí
Agentura ochrany přírody a krajiny
Lesy ČR
Vojenské lesy a statky ČR
ČIŽP
Zástupci Správ národních parků
Zástupci energetických společností ČEZ, EON a ČEPS*

Na vědomí:

Odbory životního prostředí krajských úřadů

Vážený pane ministře, vážení ředitelé, vážení pracovníci státní ochrany přírody a energetických společností,

plochy pod dráty vysokého napětí, tedy pod elektrovedy, které nejsou využívány k běžnému zemědělskému nebo lesnickému hospodaření, jsou velmi **specifickými a pro přírodní rozmanitost naší krajiny velmi významnými stanovišti**. Často jde o poslední místa v krajině, která unikla intenzivnímu hospodaření. Nebyly tu pravidelně používány pesticidy, nerostou tu stejnověké lesy. Liniový charakter elektrovedů tvoří z ploch pod nimi důležitý koridor, který umožňuje propojení metapopulací i migraci řady druhů živočichů i rostlin v krajině. V posledních letech se ale způsoby údržby ploch pod elektrovedy mění a **jejich význam pro zachování přírodní rozmanitosti zásadním způsobem klesá**.

Pod elektrovedy je cenná především poměrně jemná mozaika raných stádií existence lesa, tedy kombinace ploch holé půdy, kvetoucích bylin, trav a obrážejících dřevin, kterou vytvořilo časté opakované vyřezávání. V dnešní krajině je tato mozaika významným, často dokonce posledním domovem řady ohrožených rostlin, motýlů, samotářských včel a vos, brouků ještěrek či ptáků. **Ruční vyřezávky ale stále více nahrazují frézy a drtiče, které rozmělní likvidovanou vegetaci či pařezy na malé kousky. Vzniklá štěpka je následně zapravena do půdy.** Dochází tak nejen k úplnému odstranění porostu, ale i k jednorázové likvidaci většiny živočichů, kteří na daném místě žijí. Při samotném “bleskovém” zásahu prakticky nemají možnost uniknout. Navíc zaniká celé stanoviště, na které byli původně vázáni.

Zároveň dochází k navýšení obsahu živin (zejména dusíku a fosforu) v půdě, což negativně ovlivňuje rostliny. Převládne pár konkurenčně silných, na živiny náročných druhů, hrozí šíření nepůvodních nebo jinak problematických druhů rostlin. Nahromaděné živiny navíc urychlují růst dřevin pod elektrovedy, což znamená nutnost častější údržby a tedy zvýšení nákladů. **Tento postup není ani v souladu s platnou legislativou.**

Dosavadní průzkumy na plochách pod vysokým napětím jasně ukazují, že dochází k poškozování stanovišť (biotopů) a přímému usmrcování zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin.

Zásadně nedoporučujeme pod elektrovedy vysazování nepůvodních invazních rostlin, (např. pámelníku bílého, který pochází ze Severní Ameriky), ale ani některých původních, silně rozpínavých druhů, jako je například svída krvavá. Takové výsadby jsou v rozporu s praktickou ochranou přírody, neboť snižují druhovou bohatost, a současně vedou k obrovskému navýšení finančních prostředků na údržbu.

Pokud chceme udržet či navýšit přírodní rozmanitost i co nejvíce ušetřit finance, musíme postupovat úplně jinak. **Z hlediska ochrany přírody patří mezi cenné a druhově nejbohatší plochy pod elektrovedy hlavně ty, které jsou na živiny chudé.** Patří mezi ně zejména písčiny, vřesoviště, kamenité a skalnaté úseky. Na takových místech je třeba nejen vyřezávat, ale také odstraňovat náletové dřeviny tak, aby nedocházelo k nadměrnému obohacení půdy (například v důsledku tlení). To znamená je buď přemístit do okrajových částí okolních lesních porostů, nebo odvézt v podobě štěpky k energetickému využití. Jak ukazují příklady vhodné praxe údržby ploch pod elektrovedy u nás i v zahraničí, je možné na takových místech i v řídké křovinaté pařezině využívat extenzivní pastvu, či strhávat půdní povrch těžkou mechanizací na písčinách. Tento přístup je již několik let aplikován například na tzv. Východočeské Sahaře, kde dochází i k obnově mokřadů. Popsanými způsoby lze pak **alespoň lokálně snížit náklady na údržbu ploch pod elektrovedy a současně násobit benefity pro zachování a rozvoj druhového bohatství naší země.**

V okolních zemích, zejména pak v Německu nebo Rakousku, je údržba ploch pod elektrovedy běžnou součástí státní politiky ochrany přírody. **Státní ochrana přírody v ČR vynakládá nemalé úsilí na to, aby v přírodních rezervacích vytvořila a udržela podobné přírodní prostředí, jaké donedávna dokázali nechtěně vytvořit a udržet energetici.** Bylo by škoda tento hodnotný potenciál nevyužít.

Zasad'te se prosím o to, abychom tento potenciál přírodně cenných ploch pod elektrovedy nepromarnili a využili ku prospěchu ochrany přírody a k úsporám finančních prostředků.

S pozdravem podepsány odborné společnosti sdružující více než 6 000 odborníků a zájemců o nejrůznější složky naší přírody:

Česká společnost pro ekologii

Branišovská 1645/31a, 37005 České Budějovice (<https://www.cspe.cz/>)

Předseda: Prof. David Storch, Ph.D.

email: storch@cts.cuni.cz, tel.: 603 469 579

Česká společnost entomologická

Viničná 1594/7, 12800 Praha 2 – Nové Město (<https://www.entopol.cz/>)

Předseda: RNDr. David Král, Ph.D.

email: kraldavid59gmail.com; tel.: 731 248 145

Společnost pro ochranu motýlů

M-palác, Heršpická 813/5, 639 00 Brno (<http://www.lepidoptera-som.cz/>)

Předseda: Ing. Alois Pavličko, Ph.D.

email: alois.pavlicko@seznam.cz

Česká společnost ornitologická

Na Bělidle 34, 150 00 Praha – Smíchov (<https://www.birdlife.cz/>)

Ředitel: Mgr. Zdeněk Vermouzek

email: verm@birdlife.cz, tel.: 773 380 285

Česká botanická společnost

Benátská 433/2, 128 01 Praha 2 – Nové Město (<https://botanospol.cz/>)

Předseda: prof. RNDr. Karel Prach, CSc.

email: prach@prf.jcu.cz, tel.: 605 174 011

Česká společnost arachnologická

Lipová 1557/3, 370 05 České Budějovice

Předseda: RNDr. Milan Řezáč, Ph.D.

email: rezac@vurv.cz, tel.: 702 087 681

Česká herpetologická společnost

Viničná 7, Praha 2, 128 44 (www.herp.cz)

Předseda: RNDr. Ivan Reháček, CSc.

email: ophis@tiscali.cz

Další zdroje:

- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/221562248430035/>
- <https://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/prozivame-motyli-holocaust-nadeji-jsou-pruseky-pod-vysokym-napetim-rika-entomolog-spitzer>
- <https://ekolist.cz/cz/publicistika/priroda/ze-zivota-hmyzu-pod-draty-vysokeho-napeti>
- <https://ekolist.cz/cz/publicistika/priroda/vychodoceska-sahara>
- <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1184875-vychodoceska-sahara-prospeje-prirode>
- <https://www.irozhlas.cz/node/5943235>
- <http://www.jaro-at.at/wp-content/uploads/2021/04/Bericht-Vils-und-Pinswang-2021.pdf>
- http://www.jaro-at.at/wp-content/uploads/2019/03/Bericht_Flie%C3%9F.pdf
- <https://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/celoplosna-priprava-pudy-v-lesich-a-jeji-dusledky.pdf>